

BISDOM MAGAZINE

2016 | SEPTEMBER

Wereldjongerendagen

In het Heilig Jaar van de Barmhartigheid

Ook Tilburg School of Catholic Theology was aanwezig bij de Wereldjongerendagen in Krakau

Theologie studeren? Kijk op:
tilburguniversity.edu/studeer-theologie

TILBURG UNIVERSITY

Understanding Society

PRIESTERWIJDING THAI QUOC NGUYEN

Op zondag 6 november 2016 zal Mgr. Liesen door handoplegging en gebed Thai Quoc Nguyen tot priester wijden voor het bisdom Breda. De wijding vindt plaats tijdens een plechtige eucharistieviering om 15.00 uur in de H. Antoniuskathedraal, Sint Janstraat te Breda.

Bisschop Liesen:
'In deze tijd van voorbereiding vraag ik om uw gebed voor de wijdeling.'

In de parochie van de H. Bernardus van Clairvaux celebreert Thai Quoc Nguyen op **maandag 7 november om 19.00 uur** zijn eerste Heilige Mis in de Basiliek van de H.H. Agatha en Barbara, Markt 59 te Oudenbosch.

In de parochie van de H. Norbertus celebreert Thai Quoc Nguyen op **zondag 13 november om 11.00 uur** zijn eerste Heilige Mis in de Sint Josephkerk, St. Josephstraat 4 te Roosendaal.

Op zondag 22 mei ontving Thai Quoc Nguyen de diakenwijding uit handen van bisschop Liesen. In dezelfde viering werd Joeri Fleerackers diaken gewijd (bisdom Antwerpen). (Foto: J. Wouters)

Dit magazine is een uitgave van het bisdom Breda. Het verschijnt als kwartaalblad. Een individueel postabonnement is mogelijk tegen betaling van een bijdrage voor de verzend- en administratiekosten. Het blad is gratis.

Stuur voor een postabonnement voor 2017 een e-mail naar: magazine@bisdombreda.nl en maak ten minste € 12,50 over op IBAN NL93 INGB 0001066316 t.n.v. Uitgeverij bisdom Breda, o.v.v. postabonnement magazine, postbus 90.189, 4800 RN Breda. Of bel T 076 5223444. Nummers worden toegestuurd na ontvangst van uw betaling.

Redactie
 Monique van Delft,
 Hans de Jong,
 Frank van der Linden,
 Daphne van Rosendaal
 (hoofdredacteur).

Adres redactie
 E magazine@bisdombreda.nl
 T 076 5223444
 F 076 5216244
 Postbus 90189
 4800 RN Breda

Advertentieverkoop
 Borgerpark Media
 E info@borgerparkmedia.nl
 T 0475 711 362
 I www.borgerparkmedia.nl
 Vlodropperweg 62
 Postbus 8027
 6060 AA Posterholt

Vormgeving en druk
 brainstorm en concept, Breda

Issn nummer: 1874-0480

Foto voorzijde:
 R. Mangold

IN DEZE UITGAVE

4 |
 'Er waren meer jongeren zoals wij'

10 |
 Barmhartigheid en omvorming

14 |
 Instrument van Gods barmhartigheid

16 |
 Goedheid tegen alle verwachtingen in

18 |
 Leefijdsgenoten en hun enthousiasme

20 |
 Catecheses over barmhartigheid

- 6 | Paus Franciscus: 'De barmhartigheid van de Vader heeft een jeugdig gezicht'
- 8 | Interview Martijn de Weert: 'Nieuwe energie, ja dat lukt aardig'
- 9 | Interview Lianne Valk: 'Niet in je eentje, maar één van velen'
- 22 | Kerk in de steigers: Petruskerk te Leur

Bestel gratis* exemplaren van dit magazine via magazine@bisdombreda.nl
 *Magazines zijn gratis voor parochies in het bisdom van Breda.

VAN DE REDACTIE

De Wereldjongerendagen 2016 te Krakau stonden helemaal in het teken van de barmhartigheid. Niet in de laatste plaats door de toespraken van de paus, die ook het thema voor de WJD koos: Zalig de barmhartigen want zij zullen barmhartigheid ondervinden (Matteüs 5, 7). De jongeren kwamen samen op het Campus misericordiae (het veld van de barmhartigheid). Het thema van de barmhartigheid kwam sterk naar

voren in de catecheses van bisschoppen en in de verschillende toespraken en overwegingen van de paus, onder andere tijdens het bidden van de kruisweg op vrijdag 29 juli. En de jongeren ondervonden Gods barmhartigheid door het ontvangen van het sacrament van boete en verzoening.

Het was bijzonder dat de WJD plaatsvonden in Polen, het land van de heilige paus Johannes Paulus II. Hij is degene die destijds het initiatief nam tot de WJD. De eerste WJD vonden plaats te Rome, in 1984.

Inmiddels zijn we meer dan dertig jaar verder en hebben verschillende generaties katholieke jongeren tijdens de WJD kennisgemaakt met de Wereldkerk.

Deze keer waren de WJD een bijzonder hoogtepunt in het Heilig Jaar van de Barmhartigheid dat de Kerk viert. Vooraf werden ze aangekondigd als 'Heilig Jaar voor de jongeren op wereldschaal.' In dit Magazine leest u wat de jongeren hebben meegemaakt en ook hoe vanuit thuis is meegeleefd.

'ER WAREN MEER JONGEREN ZOALS WIJ'

Pelgrimage naar Campus misericordiae op zaterdag 30 juli. (Foto: R. Mangold)

Jeroen en Corina Luijckx en hun twee dochters vormen een kerkbetrokken gezin. Ze waren jarenlang actief in Steenberg. Sinds enkele jaren wonen ze op de Bergse Plaat in Bergen op Zoom. Beiden hebben regelmatig de Wereldjongerendagen bezocht. “We kenden elkaar al voor die tijd,” vertellen ze. “In 1990 waren we samen op Trekker Trek in Halsteren. Op een of andere manier kwamen we met elkaar in gesprek. We spraken over uitgaan, stappen.” “Ik bekende haar dat ik op zaterdagavond nooit lang bleef, omdat ik op zondagochtend de mis diende,” zegt Jeroen. “Corina vond het niet vreemd want ze bleek zelf ook iedere zaterdagavond naar de kerk te gaan.” “Het was ook toen al moeilijk om out of the blue een gelovige levenspartner te vinden,” zegt Corina. “Het geloof is de rode draad in ons leven gebleven.”

Ontberingen en improviseren

Corina ging in 1991 nog alleen naar Czestochowa. Later zijn ze samen naar

de Wereldjongerendagen in Denver (1993) en Parijs (1997) geweest. De eerste keer waren ze ongehuwd. In Parijs waren ze gehuwd. “De Wereldjongerendagen in Czestochowa gaven een geweldige boost aan mijn geloofsleven,” vervolgt Corina. “Ik was een van de weinigen in onze parochiekerk. De meeste gelovigen hadden de leeftijd van mijn vader en moeder. In Czestochowa waren er een miljoen. Ineens ontdekte ik dat er meer jongeren waren zoals ik.”

“Het was ook een uniek moment in de Europese geschiedenis. De muur was twee jaar eerder gevallen en voor veel Oost-Europese jongeren was het een unieke kans paus Johannes Paulus II te zien. Volgens mij waren er ook veel meer jongeren dan verwacht. Er moest veel geïmproviseerd worden. Ik herinner me dat er een tekort aan sanitaire accommodaties was en je uren voor het toilet moest wachten. Deze ontberingen horen er echt bij. Voor mijn geloof

brachten deze Wereldjongerendagen een ommekeer. We reisden samen met een groep Amerikanen die gelinkt waren aan de Franciscan University of Steubenville. Ik dacht altijd dat Amerikanen heel progressieve ideeën hadden, maar dat beeld moest ik bijstellen. Met name de meisjes waren traditioneel katholiek, zowel in vroomheid als in opvattingen. Daarover heb ik me toen wel verwonderd. We hebben vanuit Czestochowa ook een bezoek aan Auschwitz gebracht. Hiervan was ik erg onder de indruk. Sindsdien ga ik met andere ogen naar de dodenherdenking.”

Een enthousiaste menigte

Twee jaar later ging Jeroen mee naar Denver. “Ik kon geen vrij krijgen om naar Czestochowa te gaan,” verklaart hij. “Ik vond het in de Verenigde Staten geweldig. Ook daar was een enorme menigte bij elkaar. Ik herinner me de muziek en het geweldige enthousiasme van Mexicanen. De wake op het veld was zeer indrukwekkend. Overal gezang

en oprechte vreugde. Dan zijn wij Nederlanders maar tammetjes. We maakten ook kennis met de Amerikaanse levensstijl. We hadden de indruk dat McDonalds een van de sponsors was... We kregen voedingsbonnen om daar te eten. Zo kwamen we dagelijks bij McDonalds. We dronken uit kolossale bekers koffie of frisdrank. In onze vrije tijd gingen we shoppen. Zo bezochten we gigantische winkel-centra die je in Nederland niet ziet. Vier jaar later ben ik naar Parijs geweest.”

Catechese

In Parijs verzorgden de Nederlandse en Vlaamse bisschoppen gezamenlijk het catechetisch programma. “Catechese was echt mijn ding,” vervolgt Corina. “Na twintig jaar is de herinnering hieraan wel wat vervaagd, maar ik weet nog goed hoe kardinaal Danneels ons catechese gaf over de manier waarop we de Bijbel konden lezen. Ik was geraakt door zijn benadering en manier van vertellen.” “In Parijs bezochten we

ook Rue du Bac,” zegt Jeroen. “Ik was onder de indruk van de rust. Ik weet ook dat het bij de pausmis verschrikkelijk warm was. We hebben flessen water gedronken.” Corina herinnert zich nog de ongedwongen omgang met bisschoppen en priesters. “In 1997 vertrokken we vanuit Hoeven. Bisschop Ernst gaf de reiszegen. Ik heb toen heel ontspannen met hem zitten praten. Na Parijs zijn we gestopt. We voelden dat we te oud werden. In die zin is het goed dat de organisatie de leeftijdsgrens op 30 jaar heeft gesteld.”

Geloof doorgeven

Nu hebben Corina en Jeroen zelf twee dochters. “Voor ons huwelijk zijn de Wereldjongerendagen belangrijk. Vooral dat we dit samen hebben meegemaakt. Dat is toch anders dan dat je er iemand over moet vertellen. We voeden onze kinderen gelovig op. Ze zijn gedoopt, hebben hun Eerste Communie gedaan en zijn gevormd. Het is niet eenvoudig om het geloof door te geven, vooral

omdat ze weinig gelovige en kerkelijke leeftijdsgenoten hebben. Hoewel, soms sta je toch voor verrassingen.” Corina licht dit toe. “Onze oudste zit op het juvenaat. De rector, Geert Derkse, gaf ter vervanging een les Grieks en liet de leerlingen de proloog van het Johannesevangelie vertalen. Tot zijn verrassing dreunden de leerlingen de vertaling op. Het evangelie was bekender dan hij gedacht had. Gelukkig is de parochie in Bergen op Zoom actief. Na het vormsel is er een vervolgtraject. Via Rock Solid kunnen ze naar On the Move en dan naar Next Step. Voor gezinnen zijn er de kinderwoorddiensten in de Lourdeskerk. Zo is er een logische opstap naar de Wereldjongerendagen. We hopen dat dit beleid vruchten zal afwerpen.”

Hans de Jong

Verwelkoming van paus Franciscus op donderdag 28 juli. (Foto: R. Mangold)

PAUS FRANCISCUS: 'DE BARMHARTIGHEID VAN DE VADER HEEFT EEN JEUGDIG GEZICHT'

De Wereldjongerendagen te Krakau stonden helemaal in het teken van de barmhartigheid. Niet in de laatste plaats door de toespraken van de paus, die ook het thema voor de WJD koos: Zalig de barmhartigen want zij zullen barmhartigheid ondervinden (Matteüs 5, 7). De jongeren kwamen samen op het Campus misericordiae (het veld van de barmhartigheid). Het thema van de barmhartigheid kwam sterk naar voren in de catecheses van de bisschoppen en in de verschillende toespraken en overwegingen van de paus, onder andere tijdens het bidden van de kruisweg op vrijdag 29 juli. Last but not least ondervonden de jongeren Gods barmhartigheid door het ontvangen van het sacrament van boete en verzoening.

In staat tot grote dingen

In zijn openingstoespraak op 28 juli staat de paus nadrukkelijk stil bij het thema van de barmhartigheid. Het is Jezus die de jongeren op de Wereldjongerendagen samenbrengt. De Wereldjongerendagen gaan terug op de heilige paus Johannes Paulus II die vanuit de hemel onder ons is. Hij ziet een massa jongeren uit alle landen, rassen en talen die enkel willen vieren dat Jezus midden onder hen is. Zij vernieuwen hun vriendschap met Hem door onderling vrienden te worden. Jezus heeft de barmhartigen zalig geprezen. Zalig zijn zij die kunnen vergeven, die medelijden voelen, die in staat zijn het beste te geven aan anderen, aldus de paus.

Als Jezus het hart van een jongere raakt, is hij of zij in staat tot grote dingen. Jongeren zijn in staat de wereld te veranderen. De barmhartigheid van de Vader heeft een jeugdig gezicht. Dat

komt, aldus de paus, omdat een barmhartig hart bereid is over de grenzen van de comfort zone heen te gaan. Vervolgens schetst de paus in zijn toespraak het profiel van een barmhartig mens. Hij kan erop uit trekken en anderen ontmoeten. Hij is bereid iedereen te omhelzen. Hij kent de betekenis van tederheid en compassie. Hij kan zijn brood met hongerigen delen en de vluchtelingen en migranten verwelkomen. Wanneer het hart in staat is te dromen, is er ruimte voor barmhartigheid, is er ruimte om zorg te hebben voor lijdenden en nabij te zijn aan hen die geen vrede in hun hart kennen, of die niet de noodzakelijke dingen bezitten om te leven, of het mooiste van alles, het geloof, niet kennen.

Ga niet voor een 'vroegpensioen'

In dat licht lijdt de paus eronder dat er jongeren zijn die gekozen hebben voor een 'vroegpensioen', die rondlopen alsof het leven geen betekenis heeft, verkeerde wegen gaan en de beste tijd van hun leven verspillen door valse illusies na te jagen. De paus roept op Jezus te volgen. Hij schenkt ons de passie om voluit te leven en het beste van onszelf te schenken. De paus zet de jongeren er toe aan open en aandachtig te zijn, bruggen te bouwen en muren neer te halen.

Overwin hindernissen

Tijdens de slotviering preekt paus Franciscus over de ontmoeting tussen Jezus en Zacheüs, een rijke collaborateur van de Romeinse bezetters. Zacheüs moest verschillende obstakels overwinnen om de Heer te ontmoeten. Allereerst was hij erg klein. In figuurlijke zin kan dit ook voor ons gelden. De paus herinnert de jongeren eraan dat zij Gods

kinderen zijn. God houdt van ons. Hij is onze grootste 'fan'. De tweede hindernis is die van de schaamte. De paus schetst hoeveel moeite Zacheüs ermee had om in die boom te klimmen. Hij zou uitgelachen worden. Hij nam een risico om Jezus te zien. De liefde voor de Heer kreeg de overhand. Paus Franciscus spoort de jongeren aan om zich er niet voor te schamen alles bij de Heer te brengen. Die zal verrassen met zijn vergevingsgezindheid en vrede.

Zacheüs werd ook gehinderd door het gemopper van de massa. De menigte probeerde te verhinderen dat hij tot Jezus kwam. Hetzelfde kunnen jongeren meemaken. Dit te overwinnen vraagt echte moed, de moed om sterker te zijn dan het kwaad door iedereen te beminnen, zelfs onze vijanden. Mensen kunnen je uitlachen, aldus de paus, als je gelooft in de macht van barmhartigheid. "Denk dan aan het motto van deze dagen: Zalig de barmhartigen want zij zullen barmhartigheid ondervinden." Jezus kijkt naar jou en wil in het huis van je hart wonen. De Wereldjongerendagen gaan verder. Jezus Christus wil wonen in je dagelijks leven, in je studie, de eerste jaren van je arbeidzaam leven, in je vriendschappen en liefdes, je hoop en je dromen. Hij wenst dat je dit alles bij Hem brengt in je gebed. Hij roept je net als Zacheüs bij je naam. Het geheugen van God is geen harde schijf met al onze data, maar een hart vol van barmhartigheid, dat er vreugde in schept om in ons leven elk spoor van kwaad uit te wissen.

Hans de Jong

Martijn de Weert
(Foto: R. Mangold)

“Ik ben mee naar de Wereldjongerendagen, omdat ik denk dat je het een keer meegemaakt moet hebben. Toen de WJD in Madrid waren, in 2011, was ik nog te jong. Ik baalde toen, want iedereen ging, behalve ik. De verhalen die ik hoorde uit Madrid vond ik heel bijzonder. Het idee dat je met zoveel gelovige jongeren bij elkaar bent. Je bent niet in je eentje, maar één van velen. Ik studeer in Amsterdam en ik heb het idee, dat als er ergens een stad is die niet gelovig is, dat het Amsterdam is. Bij mijn opleiding is één studiegenoot protestant. Ook in het Westland, waar ik woon, zijn veel mensen niet gelovig.”

“Ik heb me aangemeld voor de WJD om een heleboel nieuwe mensen te

leren kennen, maar ook weer een verdere relatie met God op te bouwen, te ervaren hoe God werkt door mensen heen en hoe andere mensen hun christelijk leven beleven. Of die verwachting is uitgekomen? Ja dat denk ik wel. Ik ken nu een stuk meer mensen uit het bisdom en ook daarbuiten. Ik heb in het gastgezin de Poolse cultuur een beetje leren kennen. En ik heb heel erg ervaren tijdens de avond van barmhartigheid dat je echt een kind van God mag zijn en waardevol bent in de ogen van God. Hoe? In gebed en door Bijbelteksten heen. Een mooie tekst vind ik bijvoorbeeld 1 Korintiërs 13 over de liefde.”

“In de parochie zing ik in jongerenkoor

Corbulo, ik ben actief bij de RKJ Westland en bij het tienerwerk van de KCV (Katholieke Charismatische Vernieuwing). Het zijn hele verschillende dingen. Zingen in het koor is leuk. Muziek is een bijzonder instrument dat God gegeven heeft. En bij het tienerwerk met de KCV is heel bijzonder dat je de tieners kunt raken. Door je verhaal te delen kun je hen dichter bij God brengen. Dat is heel dankbaar werk. Of ik ze straks ook met de WJD ga raken? Jazeker, ik ga zeker dat enthousiasme aanwakkeren!”

Lianne Valk (19) komt uit Wieringen. Ze studeert Toegepaste Psychologie aan de Hogeschool van Amsterdam. Dit zijn haar eerste WJD.

‘NIEUWE ENERGIE JA, DAT LUKT AARDIG’

“Ik hoop uit de WJD nieuwe energie te halen voor mijn vrijwilligerswerk. Ik wil eventueel verder gaan studeren, ook voor de Kerk. Ik hoop dat deze reis mij meer kracht geeft. Ik ben acoliet, doopkoster en leid een tienergroep. Ook zit ik in een jongerengroep. Het meeste ben ik te vinden in de Gertrudiskerk. Ja, ik ben best wel veel daar. Ik heb altijd veel met geloof gehad. Het vrijwilligerswerk doe ik altijd met liefde. Ik heb er nooit een hekel aan om op zondag naar de kerk te gaan. Van kinds af aan heb ik het geloof meegekregen en het is doorgegroeid door als misdienaar de mis te dienen en steeds zo verder te gaan. Wat het geloof is? Het helpen van andere

mensen, er zijn voor andere mensen. Eigenlijk wordt in elke dienst wel gezegd dat het geloof gaat over anderen eten geven, kleding geven als dat nodig is. De basis van het geloof heeft te maken met je zorg voor anderen. Dat is wat Jezus heeft gezegd.”

“Het mooiste aan misdienen is het samen zijn in de kerk en de mis vieren. Dat kan als misdienaar, maar ik ben ook graag gewoon in de kerk. Samen vieren en bidden. Of ik inderdaad meer energie krijg hier op de WJD? Ja, dat lukt aardig. Je bent met veel jongeren samen met geloof bezig. De reis geeft veel energie. Het mooiste moment tot nu toe, in de

eerste week, is de avond van de biecht. Ik heb voor het eerst gebiecht, omdat ik vond dat ik eraan toe was. Het was bijzonder. Na de biecht voelde ik me wel bevrijd. Ja, dat wil ik wel gaan doen, heb ik gedacht tijdens het eerste deel van de reis. De viering was mooi en de uitleg die werd gegeven ook, maar het meest heb ik geleerd van de verhalen van andere jongeren die erover vertelden.”

Martijn de Weert (22) komt uit Bergen op Zoom. Hij is afgestudeerd en werkt in de glastuinbouw. Hij gaat voor de eerste keer mee naar de Wereldjongerendagen.

‘NIET IN JE EENTJE, MAAR ÉÉN VAN VELEN’

Lianne Valk
(Foto: R. Mangold)

Avond van Barmhartigheid.
(Foto: R. Mangold)

Barmhartigheid doen en barmhartigheid ontvangen zijn twee kanten van dezelfde medaille. Heel concreet staat daarom tijdens de WJD ook het sacrament van boete en verzoening centraal tijdens een speciale 'Avond van Barmhartigheid'. Op woensdagmorgen 20 juli heeft rector Schnell de preekbeurt tijdens de eucharistieviering. "Als we luisteren naar Jezus en horen met ons hart, zal het woord dat Hij spreekt goede vruchten voortbrengen," vertelt hij. De jongeren zijn op dat moment enkele dagen in Eichstätt en logeren in het seminarie.

Je mag nog groeien

Aan de hand van de parabel van de zaaier preekt rector Schnell: "In de Schrift weten we: de zaaier is God. God spreekt zijn woord en het zaad valt op de bodem. Die bodem zijn wij, jullie, ik, de bisschop. Jezus zegt ons dat de mate, waarin we luisteren naar het woord en het al dan niet opnemen, maakt dat het vruchtbaar zal zijn of niet. Neem je het woord van God dat je hoort op, of wijs je het af, of iets er tussenin? Waar het geen vrucht draagt of niet altijd goed gehoord wordt, mag je nog groeien. De akker moet bewerkt worden. De keien moeten eruit, het onkruid en de distels. We kunnen dat niet zomaar zelf op eigen kracht. We hebben daar God voor nodig. Hij doet dat in het sacrament van boete en verzoening, de biecht. Als we ontdekken dat we niet volgens het woord van God geleefd hebben, kan Hij vergeven. Als we anderen pijn hebben gedaan, als we liefdeloos zijn geweest, aan mensen voorbij zijn gegaan, of God zelf tekort hebben gedaan."

Avond van Barmhartigheid

Na de eucharistieviering 's ochtends en het ontbijt zijn de ochtend en middag verder vrij voor wandelen, zwemmen, ontspanning. 's Avonds wordt het sacrament van boete en verzoening aangeboden. Rector Walter Broeders legt uit hoe de 'Avond van Barmhartigheid' zal verlopen. De jongeren wordt de keuze gelaten hoe ze de avond beleven: "Het heilig sacrament wordt uitgesteld,

je kunt er in stilte bij de Heer zijn en bidden, iets lezen, je kunt ook even de kerk uitgaan en later weer terugkomen." Daarna geven de deelgroepleiders per groep nog wat verdere uitleg. Sommige jongeren zijn bekend met het sacrament, anderen niet of minder. Dat leidt tot goede gesprekken in de deelgroepen.

De avond stelt de barmhartigheid van de Heer centraal en nodigt uit om met zijn ogen naar jezelf te kijken. Niet om een oordeel te vellen, maar om je gebrokenheid aan de Heer toe te vertrouwen en aan zijn barmhartigheid. De evangelielezing is de parabel van de verloren Zoon, met de boodschap dat God altijd bereid is tot vergeving als je met een oprecht hart tot Hem keert. Terwijl het buiten langzaam donker wordt, verstillt de avond. De priesters en bisschop Van den Hende verspreiden zich in de kerk en de binnentuin van het seminarie. Veel jongeren gaan naar een van hen om het sacrament van boete en verzoening te ontvangen. Anderen schrijven een gebed op een kaartje en prikken dat aan een kruis dat in de kerk speciaal daarvoor is opgesteld. Weer anderen hebben een gesprekje met een deelgroepleider, of lezen wat voor zichzelf in de gang naast de kerk.

Metamorfose van barmhartigheid

Twee dagen later keert het thema van vergeving en omvorming terug als het gaat om Maria Magdalena. Vrijdag 22 juli is haar feestdag en onderweg van Praag (Tsjechië) naar het gastbisdom Kielce (Polen) vertelt pastoor Esteban Kross, vicaris-generaal van het bisdom Paramaribo en plebaan van de kathedraal, over haar wonderlijke metamorfose. "Maria Magdalena is een mens waarin zich een metamorfose voltrekt door de omwerkende werking van Gods barmhartigheid," vertelt hij. "Zij heeft zich opengesteld voor die barmhartigheid van God. De ontmoeting met Jezus Christus, het gelaat van Gods barmhartigheid, heeft haar zo diep geraakt dat een radicale omkeer begon in haar leven."

In zijn homilie vergelijkt hij haar met de man uit de parabel van de barmhartige Samaritaan: "De omstandigheden van haar leven, foute keuzes, misschien menselijke gebreken, verkeerde karaktertrekken en de neerwaartse spiraal van kwaad hadden haar beroofd van een toekomst. Ze had ervaren dat de mensen, net als de priester en de leviet in het verhaal van de barmhartige Samaritaan, met een boog om haar heen liepen. Ze had ervaren hoe mensen etiketten plakken en vooroordelen hebben. Ze was beroofd van mogelijkheden om een zinvol bestaan te leven, beroofd van hoop. Maar ze ontmoette Jezus en die verzorgde haar innerlijke wonden met de olie van aandacht en respect en met de wijn van vergeving en hoop. Jezus had haar als het ware meegenomen naar een bijzondere herberg en wel die van Gods verlossende liefde en barmhartigheid. En daar begon de metamorfose in haar leven."

Opbouwen van goedheid

"De verrezen Heer is betrokken bij elk van ons leven, en wil ons een nieuwe toekomst geven over het kwaad en de vele zonden heen. Van Maria Magdalena leren we de kracht van de liefde van de verrezen Christus, die ook in ons leven een metamorfose wil geven. Dat is een proces van afbreken en opbouwen. Het afbreken van sommige negatieve waarden, zoals de gerichtheid op het materiële of stukjes agressie in ons. En het opbouwen van goedheid en begrip en solidariteit. We worden dan meegenomen in de metamorfose van barmhartigheid. Ingaan op de barmhartigheid van de Heer is een proces. Iets dat zich over vele jaren voltrekt, dus wees nooit ontmoedigd als niet alles meteen lukt in één keer. Het heeft zijn tijd nodig. De Heer voltrekt dit proces, deze metamorfose, zolang wij Hem zoeken, dienen en eren. Met dezelfde toewijding van Maria Magdalena."

www.bisdombreda.nl
www.bisdomrotterdam.nl

BARMHARTIGHEID EN OMVORMING

HELP MIJ, O HEER

Dat mijn ogen barmhartig mogen zijn, zodat ik nooit op grond van de uiterlijke schijn zal verdenken of oordelen, maar weet te ontdekken wat mooi is in de zielen van mijn naaste en hem te hulp kom;

mijn oren barmhartig mogen zijn, zodat ik acht mag slaan op de noden van mijn naaste en mijn oren niet onverschillig zijn voor de pijnen en het gekerm van mijn naaste;

mijn tong barmhartig zal zijn, zodat ik nooit negatief over mijn naaste zal spreken, maar een woord van troost en vergeving zal hebben voor allen;

mijn handen barmhartig mogen zijn en gevuld met goede werken;

mijn voeten barmhartig zijn, zodat ik mij zal haasten om mijn naaste bij te staan en mijn eigen vermoeidheid en afmatting overwin;

mijn hart barmhartig mag zijn, zodat ik zelf alle lijdens van mijn naaste mag voelen.

Gebed van de heilige Faustina (Dagboek, 163), zoals opgenomen in de boodschap van paus Franciscus aan de jongeren vanwege de 31e Wereldjongerendag 2016.

(Foto: R. Mangold)

Op 27, 28 en 29 juli verzorgden de bisschoppen catecheses en gingen in gesprek met de jongeren (zie ook p. 20-21). (Foto: R. Mangold)

INSTRUMENT VAN GODS BARMHARTIGHEID

Het thema van de derde catechesedag is: Heer, maak mij tot instrument van uw barmhartigheid. Ik moest denken aan de afbeelding van Jezus, zoals hier in de kerk van de goddelijke barmhartigheid. Deze afbeelding is gemaakt op aanwijzen van zuster Faustina (1905-1938). Op deze afbeelding wijst Jezus naar zijn hart, Hij kijkt ons aan en je ziet een rode en witte straal. Het is een afbeelding van Jezus die uit grenzeloze liefde voor ons zijn leven heeft gegeven.

Paus Franciscus noemt Jezus het gelaat van Gods barmhartigheid (misericordiae vultus). Gods barmhartigheid ervaren wij in de dingen die Jezus doet en zegt, plechtig genoemd: de 'daden des Heren'. In het evangelie staat te lezen dat Jezus mensen beter maakt, Hij troost hen, vergeeft mensen en zet hen weer met nieuwe moed op weg. Jezus laat zijn hart spreken en je ziet en hoort hoe groot zijn barmhartigheid voor ons is. Kijk naar Jezus, en luister naar Hem, ga elke dag

naar Hem toe en zeg: Jezus, ik vertrouw op U. En misschien kun je nog een stapje verder gaan en bidden: Jezus, dat mijn hart steeds meer mag lijken op uw hart, dat mijn hart steeds meer bezig mag zijn met de dingen waarmee uw hart bezig is: liefde, vergeving, rechtvaardigheid, solidariteit, nieuw leven.

Zuster Faustina, maar 33 jaar oud geworden, heeft de boodschap van Gods barmhartigheid willen uitdragen. Ze was een instrument van barmhartigheid. Om de oneindige barmhartigheid van de Vader nog meer bekend te maken, want in de jaren dertig van de vorige eeuw was er net als nu ook veel crisis, oorlogsdreiging, geweld, discriminatie en haat.

Instrument van de Heer

Als het gaat om instrument zijn van de Heer, legt paus Franciscus uit dat het misschien wel wat technisch klinkt, een

mens als instrument. Het klinkt alsof je maar een radertje bent in een groot geheel en dan lijkt het niks uit te maken wat jij bijdraagt. Maar de paus zegt: laat je niet kleineren, denk niet dat je slechts een onderdeelje bent, maar denk aan de Kerk als het lichaam van Christus (1 Kor. 12, 12-31) waar je bij mag horen. Er kan geen vinger worden gemist, geen oog, geen teen, geen slagader. Hoe klein je taak ook is, je neemt deel aan het werk van de Heer en daar mag niemand bij gemist worden.

Aannemen of afhouden?

Wat doe je als de Heer je vraagt: wil je mijn instrument zijn? Als de Heer jou vraagt om zijn instrument te zijn, dan voel je je misschien te jong, of niet sterk genoeg in je geloof. Maar kijk in de Bijbel, daarin sta je niet alleen. Denk aan de profeet Jeremia. Jeremia antwoordde toen God hem vroeg om profeet te worden: 'ik ben veel te jong, ik kan niet spreken' (Jer. 1, 6). Maar de

Heer zei: Ik ben het die roept, en als Ik je roep dan betekent dat ook dat Ik je de kracht en de talenten geef om het te kunnen. Denk ook aan de apostel Petrus die zei: 'Heer, ga weg van mij, ik ben een zondig mens' (Lc. 5, 8). En wat denk je van de apostel Paulus? Hij was eerst een vervolger van Jezus en zijn leerlingen. Paulus zegt als Jezus hem roept: 'Ik ben niet waard apostel te heten' en hij noemt zichzelf een misgeboorte (cf 1 Kor. 15, 8-9).

Vertrouwen

Als wij tegen Jezus zeggen: 'Ik vertrouw op U,' maken we dezelfde stap als Petrus en Paulus. Of je nu klein bent of jong, zondig of nog niet zoveel talenten van jezelf hebt ontdekt. Dat de Heer je roept en nodig heeft, dát is wat uiteindelijk telt. Het is de Heer die een plan met je heeft en die in zijn barmhartigheid jou roept en bekwaam maakt. Dus durf ja te zeggen. Bij een priesterwijding of diakenwijding zegt

ook de wijdeling: 'Ja, met de hulp van Gods genade.'

Werken van barmhartigheid

Jezus zegt: 'Ik had honger en jij hebt Mij te eten gegeven, Ik had dorst en jij hebt Mij drinken gegeven, Ik was naakt en je hebt Mij gekleed' (Mt. 25, 31-46). In hoofdstuk 25 van Matteüs staat nog méér. Voordat er gesproken wordt over de werken van barmhartigheid vertelt Jezus een gelijkenis, namelijk dat we waakzaam moeten zijn (Mt. 25, 1-13). Je moet je ogen de kost geven om te zien wat nodig is, en je hart open houden voor de Heer die komt. En Jezus vertelt nog een gelijkenis, namelijk dat je van God gekregen talenten moet gebruiken, met vallen en opstaan (Mt. 25, 14-30). Je hebt je talenten niet gekregen om ze in de grond stoppen in een poging geen fouten te maken. Nee, wees waakzaam, hou je ogen en je hart open en werk met je talenten. Dan kun je aan de slag met de werken van barmhartigheid: mensen

troosten, mensen vermanen en goede raad geven, irritaties verdragen.

Als instrument van barmhartigheid hoef je niet alles te kunnen. Je mag deel uitmaken van de Kerk, waar velen geroepen en werkzaam zijn. Je mag blij zijn met de talenten van anderen. En tenslotte: je moet elkaar aansporen. En als je bent gevallen, vraag om opnieuw te kunnen beginnen in het licht van Gods vergevende liefde. Kies wat je voor de Heer kunt doen, blijf op Hem vertrouwen en steun elkaar om niet af te haken, want daarvoor is de barmhartigheid van God veel te belangrijk en veel te groot.

Dit is een samenvatting van de catechese van Mgr. Van den Hende op vrijdag 29 juli. Voor de volledige tekst van de catechese zie www.bisdomrotterdam.nl

GOEDHEID TEGEN ALLE VERWACHTINGEN IN

Op dinsdag 19 juli bezochten de WJD'ers het concentratiekamp Dachau. Het is een plek van gruweldaden van het Nazi-regime. Een plek van onbarmhartigheid. Juist daar trokken de jongeren tijdens de WJD naartoe om stil te staan bij het thema.

Concentratiekamp Dachau.
(Foto: R. Mangold)

Een onmenselijke plek

Rector Norbert Schnell leidde zijn deelgroep over het terrein. "De deelnemers wisten vooraf niet zo goed wat ze moesten verwachten. Gaandeweg de tentoonstelling in het museum, door de geschiedenis te bekijken, drong steeds meer het besef door wat daar eigenlijk gebeurd is. En zeker als je over de appèlplaats loopt en over de hoofdstraat van het kamp, realiseer je je, dat dit een onmenselijke plek is. In de bloedhete zon was daar voor iedereen te voelen wat het voor de mensen ooit betekend moet hebben om er urenlang te moeten staan."

"Bij de barak waar de priesters hebben gezeten, hebben we met elkaar gesproken over hoe mensen op die plek met dood en verderf toch met elkaar probeerden het evangelie te leven. Door de zorg die ze voor elkaar hadden en ook doordat ze met elkaar de eucharistie hebben gevierd. In het museum stond een houten monstrans die de gevangenen in het kamp hadden gemaakt. Die monstrans maakte veel indruk op ze. Met afgedankt materiaal maakten de gevangenen iets om de Heer tegenwoordig te stellen."

Marjolein van der Kroef en Stan van Ommen reizen mee vanuit het bisdom Breda. Marjolein: "Ik vond Dachau vooral heel erg groot. Je komt binnen door de poort en ziet de grote vlakke, waarvan je weet dat die heeft volgestaan met mensen. En daarachter dertig barakken. Dat het zo groot was had ik niet verwacht. Het museum gaf veel informatie, maar in het crematorium realiseerde ik me echt wat hier gebeurd is toen ik de kamer zag waar de lichamen hebben gelegen om gecremeerd te worden en daarachter de ruimte met een smalle plaat voor de oven, waar twee of drie mensen op konden."

Stan werd sterk getroffen in het museum. "Daar werd uitgelegd hoe mensen die aankwamen hun naam moesten inleveren voor een nummer, hun bezittingen af moesten geven en werden kaalgeschoren om allemaal hetzelfde te lijken. Dat greep me erg aan, ook omdat je er ziet hoe het was georganiseerd en werd bijgehouden op papier. Mensen werden er ontmenselijkt. Ze mochten geen persoon meer zijn, waren geen mens meer. Ze werden vernederd, voorbij schaamte. Dat gebeurde een paar ruimtes verder ook bij de douches, waar iedereen hutje mutje tegelijk moest douchen."

Barmhartigheid

Marjolein: "Bij barmhartigheid denk ik aan het goede dat mensen voor anderen doen. Ook al zit je in een kamp en heb je niets, toch deel je. Zoals Titus Brandsma." Stan: "Dan denk ik ook aan barmhartigheid die Karl Leisner ontving in Dachau. Hij was diaken en is in Dachau priester gewijd. Zoals Marjolein net zei, barmhartigheid is tegen alle verwachtingen in het goede doen. Voor zijn priesterwijding moesten ze alles naar binnen smokkelen. Het is indrukwekkend dat ze daar überhaupt mee bezig waren. Je krijgt geen eten, ziet mensen omvallen van de ellende, en in die omstandigheden er dan nog attent op zijn dat je het hemelse hebt om je druk om te maken. Dat is goedheid tegen alle verwachtingen in."

Je eigen grondhouding

Stan: "In mijn eigen leven zou ik meer geduld willen hebben. Dat ervaar ik tijdens deze reis. Als ik moet wachten, kan ik soms chagrijnig worden. Ik heb misschien een reden om pissig te zijn, want afspraak is afspraak. Maar dan toch zeggen: oké het komt zoals het komt. Dat heeft iets van een grondhouding van barmhartigheid." Marjolein: "In de dagelijkse dingen

kies je toch wat makkelijker voor jezelf dan voor een ander. Als je hier in de slaapzaal bijvoorbeeld aan de rand ligt, dichtbij een stopcontact, kun je denken: die is voor mijn telefoon. De mensen in het midden van de zaal kunnen dat niet." En als je deelt, kun je het risico lopen dat je eigen telefoon leeg is? Marjolein: "Ja, iets weggeven met het risico dat je zelf niet overhoudt."

Marjolein: "Het gaat om de kleine dingen, maar de basis eronder -en dat is het grote- is de grondhouding dat je erop let dat je wat voor andere mensen doet. Ik zou niet weten hoe ik nú iets groots kan doen. Maar als je de grondhouding hebt en je komt in de situatie, dan heb je die basis om de goede dingen te doen."

Medelijden en barmhartigheid

Beiden zijn onder de indruk van het bezoek aan Dachau. Stan: "Heel indrukwekkend was het moment toen Mgr. Van den Hende het Onze Vader inleide bij de eucharistieviering op die plek. Hij zei: zoveel mensen hebben hier het Onze Vader gepreveld en het was het laatste dat ze hadden. Het moment was intens. Ik kan me de mensen voorstellen, voel me geplaatst in hun lijn en waarvoor zij hebben geleden. Het gaat erom dat je nog zoveel jaar na dato oprecht medelijden kunt hebben met deze mensen, en dat als je iets zou kunnen veranderen, dat je dat dan zou willen doen. Dat is een bouwsteen van barmhartigheid die ik hier op het spoor ben gekomen. Ja, dan gaat het inderdaad om bidden voor de overledenen, maar daar mag het niet bij blijven. Als je er iets aan kunt doen, dan moet je het doen. Dan moet je doen wat in je mogelijkheden ligt. Denk aan Matteüs 25, waar Jezus zegt: wat je niet voor hen hebt gedaan, heb je ook niet voor Mij gedaan."

Daphne van Rosendaal

Wereldjongerendagen Slotviering, zondag 31 juli.
(Foto: R. Mangold)

OUDERS OVER DE WJD:

LEEFTIJDGENOTEN EN HUN ENTHOUSIASME

In de gezellige woonkamer van de familie Conrads in Minderhout (net over de grens in België) zijn de ouders met Bernadette, Anouk, Jasper en Maartje aanwezig. Iets later komt Maayke binnen. Het zijn niet alle leden van de familie Conrads. Hun twee andere oudere zonen en hun dochter Loes zijn afwezig. We staan aan de vooravond van de Wereldjongerendagen.

“We hebben kinderen in alle leeftijden,” zegt Marylou Conrads, de moeder van het gezin. “We zijn zelfs al grootouders. Loes is inmiddels getrouwd en onlangs voor de tweede keer moeder geworden. Er wonen nog twee kinderen thuis. Onze jongste, Maartje, is tien jaar oud.” Het gezin is actief betrokken bij de Kerk. “We komen alle twee uit Limburg. Daar was het vanzelfsprekend om naar de kerk te gaan,” vertelt vader Louk Conrads. “We zijn er mee opgegroeid. Mijn schoonvader was één van de eerste permanente diakens van het bisdom Roermond. In onze jeugd bestonden de

WJD nog niet. Toen we naar het westen gingen, zijn we in Leiderdorp gaan wonen. Daar ontdekten we een geprofileerder katholicisme. We gingen naar de Lodewijkkerk in Leiden, waar pastoor Vreeburg stond. Deze pastoor was een gedreven verkondiger van het katholiek geloof. In deze parochie kwamen we in contact met andere katholieke gezinnen. Het was een hechte gemeenschap, mogelijk omdat we daar als katholieken in een groten-deels protestantse en geseclariseerde omgeving woonden. Ons geloof is daar versterkt.”

De eerste WJD: 2005

De familie Conrads is na enige omzwervingen in Minderhout terecht gekomen. Ze blijven georiënteerd op Nederland. Na de voltooiing van hun middelbare schoolopleiding zijn de kinderen in Nederland gaan studeren. Zelf is Louk Conrads lid van het kerkbestuur van de kathedrale parochie in Breda-Centrum. Marylou is lid van ‘Biddende Moeders’.

De ouders hebben hun kinderen gelovig opgevoed. Op de twee jongsten na hebben alle kinderen de WJD bezocht. “Het is in 2005 begonnen met Keulen,” vertelt Marylou. “Dat was dichtbij. Daar ben ik zelf met enkele kinderen naar toe geweest. Ik was onder de indruk van de sfeer. Er viel geen onvertogen woord. Iedereen was even vriendelijk. Ik vond het geweldig dat het hele terrein schoon was ook al waren er één miljoen jongeren geweest. Ook mijn geloof heeft daar een stimulans gekregen.”

De basis en de boost

Marylou en Louk hechten grote waarde aan de deelname van hun kinderen. “Als ouder leg je de basis door de opvoeding. De Wereldjongerendagen geven een enorme boost aan het geloofsleven. Hoe enthousiast je als ouder ook bent, je kunt die ervaring niet geven. In de parochie tref je niet veel andere gezinnen en jongeren. Op de WJD ontmoeten ze overtuigde leeftijdgenoten en dat mist zijn uitwerking niet,” vertelt Marylou.

Loes en Tim hebben de reis naar Sydney (2008) meegemaakt Bernadette en Maayke zijn naar Madrid (2011) geweest. Enkel Anouk blijkt een debutante te zijn. De reis met de bisdommen Breda en Rotterdam is haar eerste WJD. Aan de vooravond van vertrek, vertelt ze. “Ik sta er onbevangen in. Ik heb de verhalen gehoord en verwacht eigenlijk wel een boost voor mijn geloof. Ik hoop andere gelovige jongeren te ontmoeten en met hen te spreken over het geloof. Ik woon in een studentenhuus. Het geloof komt daar nauwelijks ter sprake. Dat is anders dan thuis, waar je in een gelovige sfeer leeft. Ik hoop dat ik na de Wereldjongerendagen beter in staat ben vragen rond het geloof te beantwoorden. Het lijkt me een bijzondere ervaring.” Bernadette gaat ook mee. “Dat is het voordeel van een groot gezin,” vindt Marylou. “Ze staan nooit alleen en kunnen op elkaar terugvallen.”

Een opfrisbeurt

Bernadette staat er nu anders in dan

enkele jaren geleden. “Ik studeer in Maastricht en heb naast mijn studie een druk sociaal leven. Ik ben lid van een studentenvereniging. Daar komt het geloof niet zoveel ter sprake. Ik ga wel elke zondag en regelmatig door de week naar de kerk, maar mijn geloof kan een opfrisbeurt gebruiken. Op de WJD ontmoet je heel veel andere gelovige jongeren. Dat is anders dan in de kerk waar je maar met enkelen bent.”

Anouk is van plan na de WJD actiever met haar geloof bezig te zijn. “Ik woon in Leiden. Aan de Lodewijkparochie is een jongerengroep verbonden die maandelijks na een eucharistieviering samenkomt. Ik denk erover hier naartoe te gaan. Ik heb deelgenomen aan het voorprogramma en daar heb ik al jongeren ontmoet.” Beide zussen hebben deelgenomen aan het voorprogramma. “Dat was erg prettig,” erkennen ze. Maayke gaat dit jaar niet. “Ik werk als lerares en het past niet in mijn programma.” Ze erkent dat het wel kriebelt nu haar zussen meegaan.

“Ik volg het zeker.” Maayke gaat met haar ouders op vakantie naar Zwitserland en Italië. Vandaar volgt het gezin de WJD. “De Italiaanse zender Rai zendt immers elke belangrijke viering uit. We zitten op zondag 31 juli aan de tv gekluisterd.” “De mogelijkheden om de Wereldjongerendagen te volgen zijn groter dan vroeger,” meent Maayke. “Er is overal wifi. Je kunt contact leggen via de app. Je bent niet meer alleen afhankelijk van de verslaggeving door de media.” Zeker Jasper zal het met belangstelling volgen. Vanwege zijn leeftijd kan hij nog niet mee, maar ook hij hoopt de WJD eens mee te maken.

Hans de Jong

Bernadette Benner en Bert Broeders.
(Foto's: R. Mangold)

CATECHESSES OVER BARM- HARTIGHEID

In Krakau wordt driemaal een catechese aangeboden door een van de bisschoppen. Onder de 900 Nederlandse jongeren zijn Bert Broeders (21) en Bernadette Benner (27). Bert komt uit het bisdom Breda en is geneeskundestudent in Leuven. Bernadette woont in het bisdom Rotterdam. Ze is arts in het Sint Franciscus Gasthuis in Rotterdam.

Targets en time for mercy

Op woensdag 27 juli spreekt Mgr. Hendriks, hulpbisschop van het bisdom Haarlem-Amsterdam, over de actualiteit van barmhartigheid. Bert: "Mgr. Hendriks sprak over de huidige cultuur, die prestatiedruk geeft en succes nastreeft. En de reclame spiegelt voor: slank is niet slank genoeg. Dat staat uiteindelijk haaks op Gods barmhartigheid. Dat vind ik mooi, want het betekent dat God je accepteert, hoe je ook bent. En als je iets fout doet, word je niet afgewezen. Je kunt terugkomen bij God en een nieuw leven beginnen. Er is geen grens aan zijn liefde. Wat me ook aansprak in de catechese was het deel over het geven van een aalmoes. Als je een bedelaar ziet, wat roept dat in je op? Je moet de mens als mens zien, zoals de bisschop zei."

Bernadette: "Mgr. Hendriks legde de betekenis van 'misericordia' uit: hart hebben voor degenen die lijden. Wat ik vooral uit de catechese meeneem, is wat de bisschop vertelde over targets halen, of time for mercy. Dat geeft heel treffend aan hoe in het dagelijks leven de schoen wringt. Targets halen in je werk of persoonlijk leven staat voorop en de time for mercy loopt daar wel op achter. Ik probeer er zelf heel actief op te letten, maar het kan altijd meer. In mijn beroep is het makkelijk om barmhartigheid te tonen. Als arts moet je barmhartigheid zijn en hart hebben voor degenen die lijden, net het stukje extra weten te bieden dat anderen niet doen."

Kiezen met je ziel

Donderdag 28 juli spreekt Mgr. Mutsaerts, hulpbisschop van het bisdom

's-Hertogenbosch, over je laten raken door de barmhartigheid van God. Bernadette: "Hij sprak over ballast die je mee kunt torsen. Wanneer weet je nou wanneer je zonden hebt begaan? Wat is goed en niet goed? Je moet afgaan op je geweten, zei Mgr. Mutsaerts. In je hart weet je of je iets goed doet of niet, 'kiezen met je ziel' noemde hij dat. Alle jongeren kregen bij de afsluiting een kompas mee met het logo van de WJD dat altijd naar God wijst om je daarop te richten. Bernadette: "Als het gaat om het herkennen van de ballast die je meedraagt, dan is het denk ik voor ons allemaal in het dagelijks leven een opgave om kritisch te zijn: wat gaat er goed en wat gaat er niet goed? De juiste beslissingen nemen, hoe doe je dat? Door je op God te richten, op je ziel en je geweten. Ik ga bijvoorbeeld bij mezelf te

rade als dingen niet zo lekker gelopen zijn, en denk na over waarom het niet goed ging. Dat doe ik wel frequent. Ook hier in de deelgroep krijg je een spiegel voorgehouden. En je kunt het ook bij de wekelijkse missen in de kerk ervaren."

Dit is de kracht van de WJD

Mgr. Van den Hende sluit de catechese reeks af op vrijdag 29 juli. De bisschop van Rotterdam spreekt over het thema 'Maak jezelf tot instrument van barmhartigheid' (zie p. 14-15 voor een samenvatting van zijn catechese). Bert: "Mgr. Van den Hende zei dat je dit niet technisch moet zien, want dan kun je je een radertje voelen in een grote machine. Maar je kunt je ook deel weten van het lichaam van Christus en daarin is iedereen noodzakelijk. Dat vond ik een mooie gedachte. Je bent echt belangrijk

in de Kerk, je mag je inzetten om barmhartigheid te tonen. En het is ook mooi dat je dat niet alleen hoeft te doen, maar met de hulp van God. Je mag erop vertrouwen dat God met je is als je barmhartigheid gaat tonen. Dat je als je iemand troost de goede woorden kan vinden. Of ik meer werk ga maken van barmhartigheid als ik thuis ben? Ja, ik zou dat wel willen," vervolgt hij. "Met mensen in gesprek gaan die het moeilijk hebben, hen niet negeren of voorbij lopen. Ondanks dat je soms niet weet wat het goede is om te zeggen toch durven een gesprek aan te gaan. En zo de liefde van God laten zien aan de mensen. Wat mij helpt is de zin van Jezus: alles wat je voor de minsten der Mijnen hebt gedaan heb je ook voor Mij gedaan. Christus is aanwezig in de medemensen. Dat maakt de drempel

lager om naar barmhartigheid te handelen, omdat ik weet dat het om Christus gaat."

Bernadette: "De bisschop haalde de woorden aan: verkondig de boodschap desnoods met woorden. Het woord verkondigen is nodig, maar ook door je naastenliefde en barmhartigheid kun je een inspiratie zijn voor anderen." Ze vindt naastenliefde een van de krachtigste manieren om je geloof te uiten. "En het is zeker wel een roeping. Heel sterk voel ik al jaren dat arts worden, mijn beroep, een roeping is. Het verzorgen van zieken is een werk van barmhartigheid. Dat zie ik echt als een roeping, waar ik veel van naastenliefde kan laten spreken."

www.bisdombreda.nl
www.bisdomrotterdam.nl

KERK IN DE STEIGERS

PETRUSKERK

TE LEUR

De plaatsen Etten en Leur zijn nauw met elkaar verbonden, hoewel beide een eigen identiteit hebben. De eerste vermelding van Leur treffen we in kerkelijk verband rond 1460 aan. Er is dan sprake van een kapel, die bestemd was voor de Leurse schippers. Zij was aan Maria toegewijd. Zij stond waar nu het Boterkerkje staat, dicht bij de oude haven. Over het uiterlijk van deze kapel weten we niet veel, wel dat deze viel onder de parochie van Etten. De kapel is in 1584 door Staatse troepen in brand gestoken. Later, we zijn dan in de zeventiende eeuw, kocht de kleine protestantse gemeenschap het terrein waarop de oude kapel stond en bouwde daar tijdens het Twaalfjarig Bestand (1609-1621) een kerkje.

De katholieke gemeenschap was in de tijd van de Republiek aangewezen op de schuurkerk te Etten. De Leurenaren verlangden naar een eigen kerk. In 1787 werd voor hen een schuurkerk gebouwd aan de Lange Brugstraat. Deze werd bediend door een kapelaan uit Etten. Tien jaar later werd de parochie van Leur echt zelfstandig. Leur ontwikkelde zich tot een welvarende plaats. De bevolking

groeide en de kerk werd te klein. Bij het honderdjarig bestaan van de parochie in 1887 presenteerde de toenmalige pastoor, P. Vermeulen, het plan om een nieuwe kerk te bouwen. Het was de bedoeling dat deze, als teken van de katholieke emancipatie, de voornaamste straat van Leur domineerde. Hij trok Petrus van Genk als architect aan. Deze had tien jaar eerder de H. Lambertuskerk te Etten voltooid. In 1889 is de kerk voltooid. Bisschop Leijten wijdde hem op 22 juli van dat jaar in. Van Genk bouwde een kruiskerk in vroeg-gotische trant met twee torens.

Restauraties en interieur

De kerk is verschillende malen ingrijpend gerestaureerd. Dat had gevolgen voor de inrichting. De eerste restauratie vond plaats in 1935. Toen moesten de torens en de leien van het dak grondig worden aangepakt. Tevens opende men de nissen van het priesterkoor, waarin heiligen stonden en verving men deze door gebrandschilderde ramen met afbeeldingen van kernmomenten van Christus' leven. Dit interieur bleef zo tot 1962 toen men besloot tot een algehele

restauratie. In de ban van de 'geest van het concilie' besloot men ook het interieur grondig te verbouwen. Het hoofdaltaar werd naar voren gemaakt. Men koos ook voor een rigoureuze versobering van het interieur. Later zijn verschillende interieurstukken, zoals de kruisweg, weer teruggekeerd.

Instandhouding

Tien jaar geleden zijn grote instandhoudingswerkzaamheden aan de twee torens verricht. Op dit moment wordt er gevolg gegeven aan de uitvoering van gesubsidieerde instandhoudingswerkzaamheden op basis van een zesjarenplan. Hierin zijn onder andere de vieringtoren opgenomen en dakvlakken en goten van het schip. De constructie van de vieringtoren en dan met name de spits, wordt constructief verstevigd en voorzien van een nieuwe koperen bekleding. Vanwege de bereikbaarheid is er een complete steiger opgebouwd over de nokken van de daken. Eind van dit jaar zullen de werkzaamheden ver gevorderd zijn.

Hans de Jong & Frank van der Linden

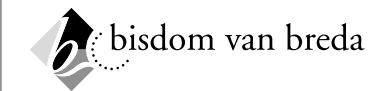

BEHOUD DOOR
ONTWIKKELING

Nico de Bont is al ruim 50 jaar specialist in klassieke restauratie, hedendaagse herbestemming en planmatig onderhoud van historisch erfgoed. Met liefde voor het vak en kennis van de nieuwste technieken werken onze medewerkers dagelijks aan een grote variëteit aan historische werken. Door continue ontwikkeling creëren wij duurzame waarde voor monumenten en erfgoed, zodat dit waardevolle vastgoed behouden kan blijven voor de toekomst. **MAAK DE TOEKOMST**

 nico de bont | TBI www.nicodebont.nl

WWW.ROEPING.NU

 Walter Verhoeven BV loodgieters- & leidekkersbedrijf <small>(sinds 1880)</small>	Bezoekadres Nieuwkuijksstraat 103 5253 AE Nieuwkuijk
	Postadres Postbus 14 5253 ZG Nieuwkuijk
	Telefoon 073 - 513 00 49
	Internet www.walterverhoeven.nl
	E-mail info@walterverhoeven.nl

Koper-, lood- en zinkwerken
Lei bedekkingen

Theologie studeren in Utrecht of Tilburg

Onze afgestudeerde theologen leveren een wezenlijke bijdrage aan de Kerk. Zij zijn aan het werk in het parochiepastoraat, de geestelijke verzorging of het onderwijs.

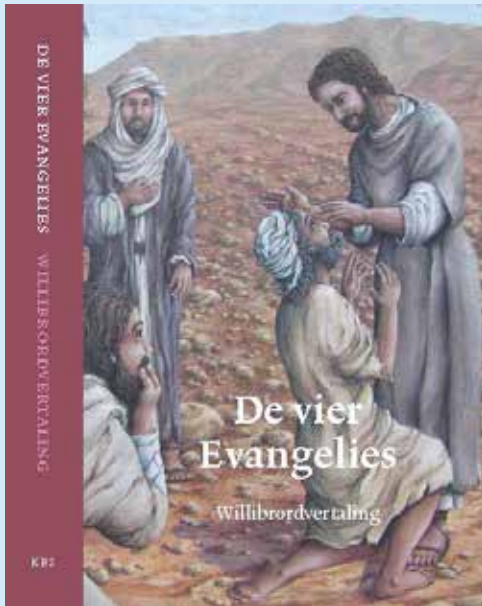
Kijk voor meer informatie op: tilburguniversity.edu/studeer-theologie

School of Catholic Theology

Understanding Society

KBS

WWW.RKBIJBEL.NL

Katholieke Bijbelstichting

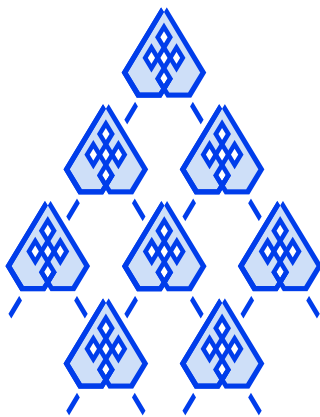
Het doel van de Katholieke Bijbelstichting (KBS) is de verspreiding van de heilige Schrift, en meewerken aan alles wat de liefde voor de Schrift kan bevorderen. Het belangrijkste werk van de KBS is de uitgave van de Willibrordvertaling van de Bijbel. De editie van 1975-1978 is de officiële tekst voor de liturgie van de R.-K. Kerk (opgenomen in de lectionaria).

WWW.RKBIJBEL.NL

Op de website vindt u nieuwsberichten over de KBS en over de bijbel. Download via de website ook het bijbel-leesrooster. Het rooster voor 2016 is geïnspireerd op het heilig Jaar van de Barmhartigheid.

HANDZAME UITGAVE VIER EVANGELIES

Op 1 juli is bij de Katholieke Bijbelstichting een nieuwe uitgave verschenen: de vier evangelies. Paus Franciscus vraagt aan elke christen om altijd een evangelie op zak te hebben. De KBS heeft aan die oproep gehoor gegeven door een uitgave te doen waarin alleen de vier evangelies voorkomen. Het is een mooi handzaam formaat geworden, dat zo in de jaszak of in de handtas kan. Het boekje kost slechts € 2,95. Bij bestelling van grotere aantallen (50 of 100) zijn kortingen mogelijk. Bestel deze uitgave via het emailadres: info@rkbijbel.nl (elders niet verkrijgbaar).

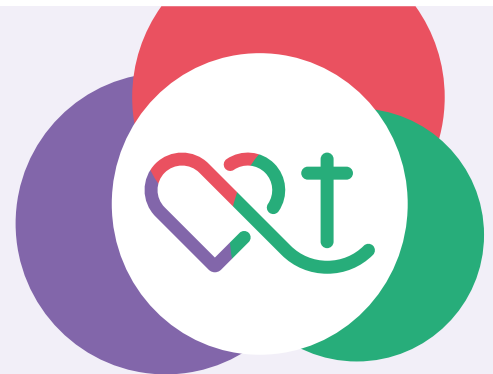

**Volg het nieuws
vanuit de Nederlandse
Bisschoppenconferentie**

Vind de informatie over
het Rooms-Katholiek
Kerkgenootschap op

www.rkkerk.nl

geloof, hoop en liefde

Bekijk de video's op www.katholiekleven.nl
en volg ons via Facebook en YouTube.

Inspiratie voor je dagelijkse leven:
katholiekleven.nl is het videokanaal van
de Nederlandse bisschoppen met films,
foto's, inspirerende teksten.

 **katholiek
leven.nl**

geloof, hoop en liefde
in de katholieke kerk